

Aftale om en ny ret til tidlig pension

Indledning

Der er stor forskel på, hvor mange år vi er på arbejdsmarkedet inden pensionsalderen. En ufaglært lever i gennemsnit færre år end en jævnaldrende akademiker og kan forvente færre år på pension.

Da velfærdsaftalen blev indgået i 2006, var der samtidig mulighed for at gå på efterløn. Siden er efterlønnen blevet forringet i Aftale om senere tilbagetrækning fra 2011.

Regeringen (Socialdemokratiet), Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten er enige om, at der skal indføres en ny ret til tidlig pension, som skal give dem, der har været mange år på arbejdsmarkedet mulighed for en værdig tilbagetrækning.

Tidlig pension er til dem, der er startet på arbejdsmarkedet som helt unge, og som ofte har haft hårde job.

Med aftalen prioriterer aftalepartierne at afsætte ca. 3½ mia. kr. årligt til en ret til tidlig pension, herunder prioriterer aftalepartierne desuden forbedring af seniorepensionsordningen, styrket arbejdsmiljø og forebyggelse af nedslidning samt forskningsbaseret viden om de økonomiske effekter af et godt arbejdsmiljø.

Tidlig pension skal gavne dem med de mindste indkomster og små pensionsopsparinger. Det gælder særligt faglærte og ufaglærte.

Det skal være en ret, som man trygt kan regne med, når man lever op til kriterierne for langvarig tilknytning til arbejdsmarkedet, og som ikke er afhængig af en skønmæssig helbredsbedømmelse fra en læge eller sagsbehandler. Retten til tidlig pension skal være til gavn for de personer, som har været på arbejdsmarkedet i mange år fra en tidlig alder.

På den baggrund indfører aftalepartierne en ret til tidlig pension, som det fremgår af denne aftale.

Ordningen har følgende hovedelementer:

- Retten til tidlig pension baseres på anciennitet på arbejdsmarkedet som objektive kriterier.
- Personer, som opfylder et krav til anciennitet på arbejdsmarkedet, kan opnå ret til tidlig pension enten 1, 2 eller 3 år før den til enhver tid gældende folkepensionsalder.
- Tid på arbejdsmarkedet opgøres som perioder i beskæftigelse (herunder støttet beskæftigelse og beskæftigelse med løntilskud), på dagpenge, sygedagpenge, barselsdagpenge, ledighedsydelse og praktik/skolepraktik.
- Lønmodtagerbeskæftigelse deltidskorrigeres fra 18 år, så deltid ned til 18 timer om ugen sidestilles med fuld tid.
- Uddannelse senere i livet tæller med i tid på arbejdsmarkedet.
- Obligatoriske praktikperioder på SU-berettigede uddannelser tæller med i tid på arbejdsmarkedet.
- Selvstændige får mulighed for at optjene ret til tidlig pension med en model hvor større overskud i et år kan flyttes til år med underskud. Der kan samlet flyttes anciennitet svarende til 5 år.
- For perioden 1980-84 tildeles der anciennitet for ledighedsperioder, såfremt man i samme periode har været medlem af en a-kasse.
- Ydelsesniveau for tidlig pension er på 13.550 kr. pr. måned før skat (2020-niveau), og er uafhængig af ægtefælle eller samlevers indkomst og formue.
- Ydelsen sættes ned for personer med pensionsformuer svarende til mere end 2 mio. kr. og er helt aftrappet, hvis pensionsformuen overstiger ca. 5 mio. kr. Ved et serviceeftersyn af ordningen skal der

ses på, om bundgrænserne for pensionsformuerne skal reguleres for senere årgange som følge af modningen af pensionsformuerne.

- Det er muligt at have arbejdsindtægt på op til 24.000 kr. årligt før skat, uden at ydelsen sættes ned. Arbejdsindtægter over bundgrænsen medfører nedsættelse af ydelsen med 64 pct.
- Efterlønsberettigede, som får tilkendt ret til tidlig pension, gives mulighed for, at de kan få udbetalt de indbetalte efterlønsbidrag kontant.
- Desuden gives der mulighed for frivillig skattefri udmeldelse af efterlønsordningen i en begrænset periode for personer der ikke har nået efterlønsalderen pr. 1. januar 2022.
- Der skal være et politisk serviceeftersyn af ordningen i 2030 med henblik på at vurdere, om udviklingen på arbejdsmarkedet har ændret forudsætningerne for ordningen, og om den fortsat omfatter de personer, den var tiltænkt.

I 2022 vil ca. 8 ud af 10 af de berettigede til tidlig pension være ufaglærte eller faglærte.

Lovgrundlaget for en ordning om ret til tidlig pension skal træde i kraft fra 1. januar 2021. De første personer skal kunne sende en anmodning til den administrerende myndighed om tidlig pension pr. 1. august 2021, og de, som får tilkendt ret til tidlig pension, vil kunne få udbetalt ydelsen fra 1. januar 2022.

I aftalen indgår en række initiativer, som dels skal understøtte, at flere får mulighed for at blive visiteret til seniorpensionsordningen, samtidig er det vigtigt for aftalepartierne at sikre et arbejdsliv, som flere kan holde til. Derfor er der prioriteret et styrket arbejdsmiljø og forebyggelse af nedslidning samt forskningsbaseret viden om de økonomiske effekter af et godt arbejdsmiljø.

Aftalepartierne er således enige om følgende initiativer:

- Forbedring af seniorpensionsordningen ved at prioritere 450 mio. kr. årligt fra 2024 med henblik på at lempe kravet til en persons arbejdsevne i seniorpensionsordningen fra 15 timer til 18 timer.
- En ramme på 30 mio. kr. årligt i 2022-2024 til udsatte arbejdsområder i den offentlige sektor
- En bevilling på 6 mio. kr. årligt i 2022-2025 til et forskningsprojekt hos Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø om de økonomiske effekter af godt arbejdsmiljø.
- Særlig pulje til arbejdsmiljø på 100 mio. kr. i 2023.

Den fremtidige pensionsalder

Aftalepartierne noterer sig, at der pågår en legitim diskussion af, om der skal være en grænse for den fremtidige pensionsalder. I lyset af dette mener aftalepartierne, at det kan være relevant at se på de langsigtede virkninger af princippet om levetidsindeksering samt konsekvenserne af, at pensionsalderen fastfryses, jf. Pensionskommissionens kommissorium og anbefalinger.

Aftalepartierne noterer sig endvidere, at regeringen og Dansk Folkeparti står bag Velfærdsaftalen¹, samt at Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten står uden for Velfærdsaftalen.

Kriterier for ret til tidlig pension og opgørelsestidspunkter

Krav til anciennitet på arbejdsmarkedet og den enkeltes alder, når ancienniteten opgøres (herefter benævnt opgørelsesalder), følger som udgangspunkt stigningerne i folkepensionsalderen, som det fremgår af lov om social pension.

Perioden mellem opgørelse af anciennitet og ret til tidlig pension skal sikre, at den enkelte er varslet i god tid inden tilbagetrækningstidspunktet.

¹ Aftale vedrørende levetidsindeksering af folkepensionsalderen fra Velfærdsforliget (2006) fra september 2015.

Når folkepensionsalderen løbende hæves for de enkelte årgange, skal anciennitetskrav og opgørelsesalder følge med. En persons anciennitet skal derfor som et grundlæggende princip opgøres fra det fyldte 16. år og frem til 6 år før vedkommendes folkepensionsalder.

For at sikre, at ordningen får lov at virke de første år uden store ændringer, vil opgørelsesalder og anciennitetskrav dog blive fastholdt til og med 2025. Herefter vil opgørelsesalder og anciennitetskrav stige med ét år gældende til og med 2030. Fra 2030 og frem vil opgørelsesalder og anciennitetskrav blive indekseret i forhold til den til enhver tid gældende folkepensionsalder.

For årgange født i 1955 (andet halvår) til 1964 er der enighed om at fastsætte følgende anciennitetskrav med en opgørelsesalder ved 61 år:

- 44 år på arbejdsmarkedet giver ret til 3 år med tidlig pension
- 43 år på arbejdsmarkedet giver ret til 2 år med tidlig pension
- 42 år på arbejdsmarkedet giver ret til 1 år med tidlig pension

Ovenstående vil være gældende til og med 2025.

Fra 2026 hæves opgørelsestidspunktet til 62 år, og anciennitetskravene ændres til 43-45 år. Det vil gælde årgange fra 1965 til 1968. Fra 2031 bliver opgørelsestidspunktet 63 år, mens anciennitetskravet bliver 44-46 år for årgange fra 1969 til 1970. For årgang 1971 og frem vil opgørelsesalderen og kravene til tid på arbejdsmarkedet automatisk følge folkepensionsalderen.

Optælling af anciennitet på arbejdsmarkedet

Antallet af år på arbejdsmarkedet opgøres som perioder med beskæftigelse, herunder støttet beskæftigelse og beskæftigelse med løntilskud, perioder som selvstændig, perioder med praktik/skolepraktik, perioder med uddannelse senere i livet, perioder som værnepligtig/militærnægter, perioder på arbejdsløshedsdagpenge (inkl. de midlertidige forlængelsesydelse), feriedagpenge, sygedagpenge, barselsdagpenge og ledighedsydelse.

Antallet af år med beskæftigelse opgøres for lønmodtagere på baggrund af ATP-indbetalinger.

Det er lovpligtigt for arbejdsgivere at indbetale til ATP af lønnen for ansatte, der er fyldt 16 år. Derfor opgøres lønmodtagerbeskæftigelse fra det 16. år. Deltidsbeskæftigelse sidestilles med fuldtidsbeskæftigelse for personer, som er fyldt 18 år.

Ancienniteten for lønmodtagere er baseret på ATP-bidraget. Over tid har timeintervallerne for ATP-bidrag ændret sig. Det betyder, at antallet af timer, der sidestilles med fuldtidsbeskæftigelse, vil variere over tid. I perioden 1964-1977 sidestilles 15 timer med fuldtid, i perioden 1977-1992 sidestilles 20 timer med fuldtid og i perioden 1992- sidestilles 18 timer med fuldtid.

Perioder på offentlige forsørgelsesydelse opgøres vha. ATP-indbetalinger, det centrale register for arbejdsmarkedsstatistik (CRAM) og ydelsesregistre fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR).

Pr. 1. september 1977 blev aldersgrænsen for, hvornår der skal indbetales ATP, sænket fra 18 år til 16 år. Det betyder, at der ikke er beskæftigelsesoplysninger for de 16-17-årige i de ældste årgange.

For at korrigere for de manglende oplysninger ønsker aftalepartierne, at personer, som blev 18 år før det var muligt at indbetale ATP, automatisk skal tildeles op til 1,125 års ekstra anciennitet.

Personer, som blev 16, 17 eller 18 år i 1977, tildeles anciennitet for 9/16 dele af perioden mellem deres 16 års fødselsdag og den 1. september 1977. Der kan også tildeles anciennitet, hvis man selv kan dokumentere, at man som 16-17-årig har haft et beskæftigelsesomfang på mere end 1,125 år.

Aftalepartierne konstaterer, at der i perioden 1985 til 1992 ikke er tilgængelige registeroplysninger om dagpengemodtagere, der er i aktivering, fx i virksomhedspraktik eller vejledning mv. Der er desuden ikke tilgængelige registeroplysninger om perioder med ledighedsydelse fra 1998 til 2003.

Aftalepartierne er derfor enige om, at det skal være muligt at supplere med oplysninger om visse overførsler i de tilfælde, hvor der ikke findes registeroplysninger. Det er tilfældet for oplysninger om sygedagpenge/barselsdagpenge fra før 1993.

Aftalepartierne ønsker, at der for arbejdsløshedsdagpenge fra før 1985 kan tildeles anciennitet på baggrund af registrering om a-kasemedlemskab fra perioden 1980-1984 koblet med oplysninger om ledighedsgrad i samme periode fra CRAM-registret. A-kasemedlemskab er påkrævet, da ledighedsgraden fra 1980-1984 i CRAM inkluderer både perioder på dagpenge og perioder på kontanthjælp.

Der kan tildeles anciennitet under uddannelse for de perioder, hvor man modtager elevløn, er i praktik med løn i en virksomhed eller er i skolepraktik.

Aftalepartierne noterer sig, at der ikke er tilgængelig og administrerbart data for øvrige perioder med obligatorisk praktik i det ordinære uddannelsessystem. Aftalepartierne er enige om, at det skal være muligt at få talt obligatoriske praktikperioder på SU-berettigede uddannelser med, hvis det kan dokumenteres over for den administrerende myndighed.

Anciennitet fra EU/EØS-lande, Schweiz og Storbritannien tæller med i opgørelsen af tid på arbejdsmarkedet.

Beskæftigelse i resten af verden tæller med, hvis det er sket i forbindelse med 1) forhyring på dansk skib, 2) som udsendt for en dansk offentlig myndighed, 3) som udsendt i offentlig dansk interesse eller 4) som ansat i et dansk firmas filial eller datterselskab.

Uddannelse senere i livet

Aftalepartierne ønsker, at perioder med uddannelse senere i livet skal kunne tælle med i tid på arbejdsmarkedet. Det betyder, at perioder fra man er fyldt 40 år, hvor man har været under uddannelse i det ordinære uddannelsessystem, vil indgå i opgørelsen af anciennitet. Det skal tilgodeses dem, der skifter spor i arbejdslivet eller påbegynder omskoling til andre brancher eller job.

Optælling af perioder med selvstændig virksomhed

Selvstændiges beskæftigelsesomfang opgøres på baggrund af nettooverskuddet fra virksomheden, der omregnes til en beskæftigelsesgrad i året. Hvis nettooverskuddet er større end det maksimale dagpengeniveau for året, opnås der ét års anciennitet. Ancienniteten tildeles proportionalt med graden af overskud ift. dagpengemaksimum. Det vil fx betyde, at hvis nettooverskuddet svarer til halvdelen af det maksimale dagpengeniveau, opnås et halvt års anciennitet.

Aftalepartierne ønsker at give mulighed for at regnskabsår med selvstændig virksomhed, hvor der ikke har været nettooverskud, også skal kunne tælle med i tid på arbejdsmarkedet, hvis der modsvarende har været regnskabsår med overskud over det maksimale dagpengeniveau for året.

For at tilgodeses selvstændiges mulighed for at optjene anciennitet i år med underskud eller optjene yderligere anciennitet i år med overskud under dagpengeniveauet kan overskud over dagpengegrænsen i et givet kalenderår flyttes til år, hvor der ikke er opnået fuld anciennitet som selvstændige. Det vil være muligt at flytte op til 0,25 års anciennitet fra et givet kalenderår til et andet kalenderår. Det vil kun være muligt samlet at flytte op til 5 års anciennitet, for at modellen ikke bliver for lempelig for selvstændige sammenlignet med lønmodtagerbeskæftigelsen.

Lige reel adgang for kvinder og mænd

Aftalepartierne ønsker at understøtte, at der reelt er lige adgang til tidlig pension for kvinder og mænd.

Deltidsbeskæftigelse vil derfor blive sidestillet med fuldtid for personer over 18 år i opgørelsen af tid på arbejdsmarkedet. I praksis kommer det særligt kvinder til gavn, idet kvinder oftere er på deltid end mænd, hvilket i særdeleshed gør sig gældende på det arbejdsmarked, som var engang.

I opgørelsen af tid på arbejdsmarkedet vil begge forældre blive tildelt 52 ugers anciennitet efter, at barnet er født. Derudover tildeles kvinder 4 uger før fødslen. Adoptanter tildeles 2 ugers anciennitet før modtagelsen af barnet ved adoptioner i Danmark og 8 ugers anciennitet før modtagelsen af barnet ved adoptioner fra udlandet.

I praksis kommer tildelingen af anciennitet for perioder med barsel særligt kvinder til gavn. Det skyldes, at mænd i højere grad er i beskæftigelse i barnets første leveår, og at det ikke er muligt at optjene mere end et års anciennitet per år. Derfor vil mænd i forvejen optjene anciennitet til tidlig pension.

Ydelsen for tidlig pension

Aftalepartierne er enige om, at ydelsesniveauet i den nye ret til tidlig pension er på 13.550 kr. pr. måned før skat (2020-niveau) og er uafhængigt af en evt. ægtefælle eller samlevers indkomst og formue.

Tidlig pension omfattes af Obligatorisk Pensionsordning, som det også gælder for øvrige indkomsterstøttede ydelser, der udbetales før folkepensionsalderen, fx dagpenge, førtidspension, seniorpension og efterløn.

Ydelsen reguleres én gang årligt den 1. januar. Som for øvrige indkomstoverførsler, der er omfattet af Obligatorisk Pensionsordning, reguleres ydelsen med den afdæmpede regulering af tilpasningsprocenten + 1,7 pct. for det pågældende finansår i henhold til lov om en satsreguleringsprocent. Fradragsgrænser for arbejdsindkomst og pensionsformue reguleres med tilpasningsprocenten + 1,7 pct.

Ydelsen kan eksporteres til de samme lande, som der kan tælles arbejdsmarkedsanciennitet fra, dvs. EU-EØS, Schweiz og Storbritannien.

Hvis man ikke har boet i Danmark i 9/10 af optjeningsperioden, hvilket er kravet for at få fuld ydelse, får man kun en andel af ydelsen.

Principper for nedsættelse af ydelsen i tidlig pension

Aftalepartierne er enige om, at udbetalinger fra pensionsordninger samt aktie- og kapitalindkomst ikke medfører nedsættelse af tidlig pensionsydelse. ATP, ægtefælle- og samleverpension og private invalidepensioner påvirker heller ikke ydelsen. Det svarer til, hvad der gælder for efterløn.

Aftalepartierne er enige om, at der indføres et bundfradrag for pensionsformue svarende til over 2 mio. kr. Dette er lempeligere, end hvad der gælder i efterlønsordningen.

Det skønnes, at ca. 2/3 af de berettigede til tidlig pension i 2022 vil have pensionsformuer under bundfradraget, og dermed ikke vil opleve nedsættelse af ydelsen som følge heraf.

Størrelsen på arbejdsmarkedspensionerne vil gradvist blive større, efterhånden som flere har indbetalt i en større del af deres arbejdsliv. Ved et serviceeftersyn af ordningen i 2030 skal der ses på, om bundfradraget skal reguleres for senere årgange som følge af modningen af pensionsformuerne.

Pensionsformue over bundfradraget nedsætter ydelsen svarende til, at ydelsen nedsættes med 5 pct. af pensionsværdien over en bundgrænse svarende til 2 mio. kr., så den er fuldt aftrappet ved pensionsformuer over ca. 5 mio. kr.

Reduktionen i ydelsen sker ved at opgøre en beregnet pensionsværdi ud fra summen af pensionsordninger henholdsvis med og uden depotværdi ud fra samme opgørelsesprincipper som efterlønnen.

En pensionsformue på under 2 mio. kr. (opgjort med depotværdi) vil således ikke medføre reduktion i tidlig pension.

Pensionsformuen opgøres ½ år før den tidligste mulighed for at overgå til tidlig pension. Opgørelsen af pensionsformue baseres på SKAT's PERE-register, som allerede i dag anvendes ved beregning af nedsættelse af efterløn, fleksydelse og delpension for pensionsordninger.

Pensionssselskaberne opgør og indberetter pensionsformuer ½ år før efterlønsalderen og dermed også ½ år før den tidligste mulighed for at overgå til tidlig pension. Der ændres ikke efterfølgende i opgørelsen af pensionsformuen, selvom pensionernes værdi ændrer sig i forhold til den værdi, der er blevet indberettet fra pensionssselskaberne.

Aftalepartierne er enige om, at arbejdsindkomst over et bundfradrag på 24.000 kr. årligt før skat nedsætter ydelsen med 64 pct. af arbejdsindkomsten. Bundfradraget er ikke fordelt over månederne i året, men der gives fradrag for de første 24.000 kr. før skat, som tjenes pr. år.

Administration og kontrol af tidlig pension

Aftalepartierne er enige om, at ATP skal administrere ret til tidlig pension.

Der skal etableres en systemunderstøttelse af anmodning og afgørelse, som så vidt muligt sikrer en digital og automatiseret administration af ordningen.

Aftalepartierne er enige om, at de administrative udgifter skal finansieres inden for den samlede aftaleøkonomi. Der afsættes 200 mio. kr. til administration mv. i 2021 og i 2022, 150 mio. kr. i 2023 og i 2024 og 100 mio. kr. varigt. De administrative udgifter afholdes af ATP, som varetager administrationen af ordningen. Heraf afsættes midler til afholdelse af udgifter til understøttende dataleverancer mv. Den faldende profil skal ses i lyset af etablering af systemunderstøttelse og indfasning af ordningen i de første år.

Den enkelte kan sende anmodning om ret til tidlig pension til myndigheden ved vedkommendes opgørelsesalder. Anmodning om tidlig pension vil som udgangspunkt skulle ske via en digital selvbetjeningsløsning, dvs. på samme måde, som man i dag skal anmode om folkepension.

På baggrund af anmodningen skal myndigheden vurdere, hvorvidt personen lever op til kriterierne for anciennitet på arbejdsmarkedet.

Sagsbehandlingstiden fra anmodningen til myndighedens afgørelse om, hvorvidt man har ret til tidlig pension efter de objektive kriterier for anciennitet, kan som udgangspunkt maksimalt være op til et halvt år, når ordningen er fuldt systemunderstøttet. For selvstændige kan sagsbehandlingstiden dog være længere, da det er virksomhedens nettooverskud, der lægges til grund.

Krav om tilknytning til arbejdsmarkedet efter opgørelse af anciennitet via medlemskab af en a-kasse eller beskæftigelse

Aftalepartierne er enige om, at det vil kræve tilknytning til arbejdsmarkedet efter opgørelse af anciennitet for at bibeholde retten til tidlig pension. Det kan være enten via beskæftigelse eller medlemskab af en a-kasse.

Kravet om arbejdsmarkedstilknytning gælder fra tidspunktet, hvor personen kan få opgjort sin anciennitet til overgang til ydelsen – hvilket er en periode på 3, 4 eller 5 år alt efter, om personen tilkendes ret til tidlig pension i hhv. 3, 2 eller 1 år. På den måde sikres det, at personer på tidlig pension bibeholder en vis form for tilknytning til arbejdsmarkedet, også i perioden efter at de har præsteret den krævede anciennitet.

Tilknytningskravet medfører, at borgere, der modtager social pension, betragtes som pensionerede og derfor ikke vil opfylde kravet om tilknytning til arbejdsmarkedet.

Det vil fx være tilfældet, hvis personen får pension fra et EU/EØS-land, hvor pensionsalderen er lavere end alderen for tidlig pension, eller personen overgår til førtids- eller seniorpension.

Kontrol af oplysninger om indkomst for udenlandske modtagere af tidlig pension

Aftalepartierne er også enige om, at der stilles krav om, at borgere én gang månedligt skal indsende oplysninger om bopæl, indtægter fra arbejde mv., som danner grundlag for beregning og udbetaling af ydelsen. Det er forventningen, at langt hovedparten af oplysninger fra Danmark vil kunne indhentes automatisk.

Hvis oplysningerne ikke kan indhentes automatisk, og borgeren ikke fremlægger disse oplysninger i stedet, vil ydelsen som udgangspunkt kunne bortfalde for den periode, hvori der ikke er fremlagt dokumentation.

Generelt midler til styrket kontrol af ydelsen

Derudover er aftalepartierne enige om at afsætte 5 mio. kr. fra 2022 til en indsats for at styrke kontrollen med oplysninger fra udlandet ift. udbetaling af sociale ydelser i udlandet. Indsatsen styrkes i forhold til opfølgning på oplysninger fra myndigheder om beskæftigelsesperioder samt om indtægter i forhold til modregning af sociale ydelser og øvrige oplysninger som måtte have relevans i den sammenhæng.

Mulighed for udbetaling af efterlønsbidrag

Tilbagebetaling og overgangsordning for efterlønsberettigede med ret til tidlig pension

Det er muligt for personer i efterlønsordningen at vælge tidlig pension frem for efterløn. Der ændres ikke i efterlønsordningen.

Aftalepartierne er enige om, at efterlønsberettigede, som får tilkendt ret til tidlig pension, gives mulighed for, at de kan få udbetalt de indbetalte efterlønsbidrag kontant. Endvidere gøres tilbagebetalingen skattefri i en midlertidig periode.

Aftalepartierne er også enige om, at der indføres en overgangsordning for personer, som er overgået til efterløn inden den 1. januar 2022, og som tilkendes tidlig pension. De får mulighed for at modtage en kompensation for deres efterlønsbidrag med et fast beløb for hver hele måned, som den pågældende har tilbage til folkepensionsalderen efter overgangen til tidlig pension.

Hver hele måned til folkepensionsalderen udløser et kompensationsbeløb på 2.643 kr., svarende til tre dagpengesatser (2020-niveau). Beløbet udbetales kontant, når personen overgår til tidlig pension. Hvis det er mere fordelagtigt for personen at få udbetalt efterlønsbidragene efter de almindelige regler, skal personen kunne vælge det. Der vil dog ikke kunne udbetales både efterlønsbidrag og kompensation.

For personer, der ikke er omfattet af overgangsordningen, skal beslutningen om at få udbetalt de indbetalte efterlønsbidrag som udgangspunkt træffes, før man overgår til efterløn, og der vil ikke kunne udbetales skattefri efterlønspræmie, hvis personen har fået udbetalt kompensation.

Mulighed for skattefri tilbagebetaling af efterlønsbidrag for medlemmer af efterlønsordningen

Aftalepartierne er endvidere enige om, at alle medlemmer af efterlønsordningen skal have gode muligheder for at justere deres tilbagetrækningsbeslutning i lyset af ret til tidlig pension.

Der gives derfor mulighed for, at medlemmer af efterlønsordningen, som ikke har nået efterlønsalderen pr. 1. januar 2022, skattefrit kan få tilbagebetalt deres tidligere indbetalte efterlønsbidrag, hvis de vælger at træde ud af efterlønsordningen.

Der er tale om en mulighed for frivillig framelding af efterlønsordningen, som skal understøtte, at man kan vælge det, der passer bedst ind i ens personlige og arbejdsmæssige forhold.

Muligheden for skattefri udmeldelse gælder i perioden 1. januar 2022 til 30. juni 2022 for personer, der på dette tidspunkt endnu ikke har nået efterlønsalderen.

Skattefriheden gælder for efterlønsbidrag indbetalt fra 1999 og frem til og med den 10. oktober 2020. Indbetalinger, som er foretaget efter den 10. oktober 2020 og frem til det eventuelle udtrædelsestidspunkt i 2022, vil blive tilbagebetalt fratrukket en afgift på 30 pct. (som ved kontante udbetalinger under gældende regler). Tilbagebetalingsbeløbet fastsættes efter satsen på udbetalingstidspunktet.

Den skattefri udbetaling indebærer, at de indbetalte bidrag behandles skattemæssigt fordelagtigt, idet bidrag til efterlønsordningen er fradragsberettigede ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst som et ligningsmæssigt fradrag. Personer, der benytter sig af muligheden for skattefri tilbagebetaling af deres efterlønsbidrag, kan ikke efterfølgende benytte sig af fortrydelsesordningen i efterlønsreglerne. Der skal sikres tilstrækkelig information til målgruppen.

Baseret på tidligere erfaringer skønnes det med betydelig usikkerhed, at i størrelsesordenen 19.000 personer vil benytte sig af muligheden for skattefri udmeldelse i 2022 – ud over det antal, som allerede i udspillet ventes at skifte fra efterløn til tidlig pension. En del af disse vurderes fremover at vælge tidlig pension.

Ikrafttræden og indfasning af ordningen

Aftalepartierne finder, at der er behov for en så hurtig ikrafttræden som muligt, og aftalepartierne er derfor enige om, at et lovforslag om tidlig pension skal fremsættes og vedtages, så en ordning kan træde i kraft den 1. januar 2021.

Ikrafttræden den 1. januar 2021 vil sikre, at de første udbetalinger af tidlig pension kan udbetales fra 1. januar 2022.

Opfølgning på aktivitet og udgifter samt politisk serviceeftersyn i 2030

Aftalepartierne er enige om, at modellen for tidlig pension afspejler det arbejdsmarked, der var engang.

Aftalepartierne er derfor enige om, at der skal gennemføres et serviceeftersyn af ordningen efter en årrække.

Aftalepartierne forpligter sig til senest i 2030 at genbesøge modellen med henblik på at vurdere, om udviklingen på arbejdsmarkedet har ændret forudsætningerne for ordningen, og om ordningen omfatter de personer, den er tiltænkt.

Aftalepartierne er også enige om at følge ordningen tæt, så det bliver muligt at fremrykke serviceeftersynet, hvis anvendelsen af ordningen afviger væsentligt fra forventningen.

Andre aftaleinitiativer

Forbedring af seniorpensionsordningen

Aftalepartierne er enige om at styrke seniorpensionsordningen. Aftalepartierne ønsker at prioritere 450 mio. kr. årligt fra 2024 til forbedringer af ordningen, ved at lempe kravet til en persons arbejdsevne i seniorpensionsordningen fra 15 timer til 18 timer. Ændringen kræver opbakning fra forligskredsen bag seniorpensionsaftalen ellers er aftalepartierne enige om at opsiges seniorpensionsforliget inden et folketingsvalg, og ændringen kan først træde i kraft efter næste folketingsvalg.

Seniorpension er en visiteret helbredsbetingsbetaget tilbagetrækningsordning for seniorer med en arbejdsmarkedstilknytning svarende til 20-25 års fuldtidsbeskæftigelse. Seniorpension kan tilkendes i op til 6 år før folkepensionsalderen og forudsætter, at arbejdsevnen i forhold til seneste job er på 15 timer eller mindre.

Udviklingen i antallet af tilkendelser af seniorpension, som trådte i kraft 1. januar 2020, viser, at ordningen er kommet godt fra start, og at implementeringen forløber planmæssigt.

Med henblik på, at flere nedslidte kan blive visiteret til ordningen, er aftalepartierne enige om at lempe betingelsen for nedsat arbejdsevne, så der kan tilkendes seniorpension til personer, der har en arbejdsevne i forhold til seneste job på 18 timer eller mindre. Der ændres ikke i øvrigt på ordningen. Lempelsen træder i kraft fra 1. januar 2024.

Det vurderes, at en udvidelse af arbejdsevnekravet fra 15 til 18 timer vil betyde en årlig merudgift på ca. 450 mio. kr. efter skat, tilbageløb og adfærd.

En lempelse af arbejdsevnekravet skønnes særligt at betyde, at flere med en delvis tilknytning til arbejdsmarkedet kan være i målgruppen for seniorpension. Der er i udgiftsskønnet forudsat en reduktion i den strukturelle beskæftigelse på ca. 1.000 fuldtidspersoner.

Særlig pulje til arbejdsmiljø

Aftalepartierne er enige om at afsætte 100 mio. kr. i 2023, som offentlige og private arbejdspladser kan søge til at forbedre det psykiske og fysiske arbejdsmiljø. Forligspartierne skal godkende den konkrete udmøntning af puljen.

Fokus på arbejdsmiljø inden for udsatte arbejdsområder i den offentlige sektor

Aftalepartierne ønsker at styrke arbejdsmiljøet og den forebyggende indsats for de grupper i den offentlige sektor, som er mest udsatte for psykiske belastninger i arbejdet.

Det gode arbejdsmiljø skabes på den enkelte arbejdsplads og i det daglige arbejde. Det er også her, at rammerne sættes for, at medarbejderne ikke bliver nedslidte eller syge af deres arbejde. Der er derfor vigtigt, at der på de enkelte arbejdspladser – og i samarbejde mellem ansatte og ledelse - arbejdes systematisk med at forebygge sygefravær og nedslidning.

Aftalepartierne vil understøtte, at udvalgte offentlige arbejdspladser får midler til målrettet og systematisk at videreudvikle deres sygefraværsindsats og forebygge nedslidning generelt.

Der afsættes derfor en ramme på 30 mio. kr. årligt i 2022-2024 til at forebygge sygefravær og tidlig nedslidning på risikoarbejdsområder inden for den offentlige sektor. Rammen er inklusiv evaluering og administration. Konkret foreslås det at videreføre og udvide den eksisterende pulje ”Sygefravær på offentlige arbejdspladser”, der ellers står til at udløbe ved udgangen af året.

Forligspartierne skal godkende den konkrete udmøntning af puljen.

Forskningsprojekt om de økonomiske effekter af godt arbejdsmiljø

Viden om de økonomiske effekter af investeringer i arbejdsmiljø kan bidrage til at forbedre arbejdsmiljøet på danske arbejdspladser. Opbygningen af denne viden kræver en flerårig indsats.

Aftalepartierne er enige om at prioritere midler til at etablere en arbejdsmiljø-økonomisk forskningsenhed på Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA).

Der afsættes en 4-årig bevilling fordelt med 6 mio. kr. årligt i 2022 til og med 2025 til etableringen af forskningsområdet. Det er samlet set en investering på 24 mio. kr. til formålet.

I dag er området ikke belyst i tilstrækkelig grad i danske sammenhænge. Der vurderes derfor at være behov for at etablere et nyt og bæredygtigt forskningsmiljø. Formålet er at producere forskning, der tilvejebringer et evidensbaseret beslutningsgrundlag for fremtidige investeringer i arbejdsmiljøindsatser på ovennævnte niveauer.

Det overordnede formål med udvikling af et nyt forskningsområde i arbejdsmiljø-økonomi hos NFA er at belyse de samfunds-, branche- og virksomhedsøkonomiske konsekvenser af arbejdsmiljøindsatser på henholdsvis policy, branche- og virksomhedsniveau.

En ny arbejdsmiljø-økonomisk forskningsenhed hos NFA skal udvikle et bagvedliggende modelarbejde, som dels kan anvendes til økonomiske evalueringer og dels kan anvendes til udvikling af skræddersyede modeller for fx virksomheder og brancher.

Øget konkurrence på bankmarkedet

Aftaleparterne noterer sig, at erhvervsministeren vil forbedre rammerne for konkurrence på bankmarkedet til gavn for forbrugerne. Dette gøres blandt andet ved at gøre det nemmere at skifte penge- og realkreditinstitut samt eventuelt yderligere tiltag. På baggrund af et oplæg fra erhvervsministeren vil aftalepartierne drøfte de videre rammer for arbejdet.

Økonomien i aftalen

Aftalepartierne er enige om, at en ny ret til tidlig pension skal være fuldt finansieret.

Men coronakrisen har sat dybe spor i dansk økonomi. Derfor er aftalepartierne enige om, at udgifterne til tidlig pension i 2021 og 2022 hovedsagligt finansieres ved at trække på det økonomiske råderum.

Fra 2023 indføres lagerbeskatning af ejendomsavancer samt et loft over selskabers fradrag for de allerhøjeste lønninger i selskabsskatten. Derudover skal den finansielle sektor bidrage mere til fællesskabet i form af et samfundsbidrag, der udmøntes som en ny særlig selskabsskat på den finansielle sektors overskud. Endvidere fastholdes loft i aktiesparekontoen samt loft for investorfradraget uændret.

Herudover er der finansiering fra omprioritering af midler afsat i seniorpensionsaftalen samt fra ændringer af den kommunale beskæftigelsesindsats.

Tabel 1

Balance i aftale om en ny ret til tidlig pension

Mio. kr., 2020-niveau	2021	2022	2023	2024	2025	Gns. 2026- 2035
Initiativer i aftalen						
Ny ret til tidlig pension	200	2.300	2.750	3.250	3.400	3.300
Lempet arbejdsevnekrav for seniorpension (fra 15 til 18 timer)	0	0	0	450	450	450
Særlig pulje til arbejdsmiljø	0	0	100	0	0	0
Fokus på udsatte arbejdsområder i den offentlige sektor	0	30	30	30	0	0
Arbejdsmiljøøkonomi som forskningsfelt	0	6	6	6	6	0
Styrket kontrol med udbetaling af sociale ydelser i udlandet	0	5	5	5	5	5
Mulighed for skattefri efterlønsudbetaling**	0	50	-20	-140	-270	-250
Udgifter i alt	200	2.390	2.870	3.600	3.590	3.505
Finansieringselementer						
Træk på råderum	150	2.005	0	0	0	0
Samfundsbidrag fra den finansielle sektor	0	0	1.000	1.260	1.260	1.260
Lagerbeskatning af selskabers ejendomsavancer	0	0	850	850	850	850
Loft over fradrag i selskabsskatten for høje lønninger på 7 mio. kr.	0	0	150	150	150	150
Uændret loft i aktiesparekonto	50	85	85	85	85	85
Uændret loft for investorfradrag	0	0	105	105	105	105
Afskaffelse af ramme til skattefradrag for virksomheders forebyggelsesindsatser fra seniorpensionsaftalen	0	0	0	100	100	100
Ændringer af den kommunale beskæftigelsesindsats	0	300	750	1.100	1.100	1.100
Digitale salgsregistreringssystemer*	0*	0*	0*	0*	0*	0*
Finansiering i alt	200	2.390	2.940	3.650	3.650	3.650
Saldovirkning	0	0	70	50	60	145

* Der er i dag ikke et tilstrækkeligt sikkert vidensgrundlag til på forhånd at indregne en effekt på de offentlige finanser af tiltag til styrket regulefterlevelse på skatteområdet. Et evt. påviseligt større skatteprovenu herfra kan reducere bidraget fra finansieringselementer i nærværende aftale, jf. nedenfor.

** Tiltaget gælder for alle, som ikke har nået efterlønsalderen 1. januar 2022. Tiltaget indebærer yderligere merudgifter for den faktiske saldo på ca. 1,6 mia. kr. efter tilbageløb i 2022, som ikke indgår i finansieringsbehovet i forhold til strukturel saldo.

Særlig selskabsskat for den finansielle sektor

Den finansielle sektor bidrager til at finansiere en ny ret til tidlig pension.

Aftalepartierne er enige om at indføre en særlig skat på den finansielle sektors overskud som et tillæg til den almindelige selskabsskat. Dermed vil den finansielle sektor bidrage mere til fællesskabet og bidrage med yderligere 1 mia. i 2023 stigende til 1,25 mia. kr. årligt efter tilbageløb og adfærd til finansiering af tidlig pension fra 2024.

Løbende beskatning af selskabers ejendomsavance

Aftalepartierne ønsker at sikre en effektiv beskatning af selskabers ejendomsavancer ved at indføre en løbende beskatning af værdistigninger på selskabers ejendomme efter et lagerprincip svarende til den måde, pensionselskaber beskattes i dag. Skatten indføres med fremadrettet virkning fra 2023.

Selskaber er allerede på nuværende tidspunkt skattepligtige af ejendomsavancer. Beskatningen sker dog først, når en gevinst realiseres ved salg af ejendommen. Selskaber kan dermed undgå beskatningen af

ejendomsavancer ved at placere ejendommen i et datterselskab og sælge datterselskabet i stedet for selve ejendommen, idet gevinster på datterselskabsaktier er skattefrie.

Reglerne er bl.a. blevet udnyttet af udenlandske kapitalfonde, der investerer i danske udlejningsejendomme.

Aftalepartierne er enige om, at lagerbeskatningen skal gælde for selskaber mv., der omfattes af den almindelige selskabsbeskatning på 22 pct. af indkomsten. Lagerbeskatningen skal derimod ikke gælde for personligt drevne virksomheder.

Den præcise afgrænsning af, hvilke selskaber og ejendomme der omfattes og adgangen til fradrag ved fald i værdi eller salg med tab samt konsekvensændringer af lagerbeskatningen, vil skulle endeligt fastlægges i forbindelse med det lovforberedende arbejde.

Ejendomme, som selskabet i overvejende grad anvender i egen drift, undtages dog fra lagerbeskatningen. Det gælder fx ejendomme, der af selskabet selv eller et koncernselskab anvendes til administration, lager, produktion eller landbrug. For at mindske de administrative byrder forbundet med forslaget for både selskaberne og skatteforvaltningen indføres desuden en beløbsgrænse på 100 mio. kr., så koncerner med mindre ejendomsporteføljer undtages. Det vurderes umiddelbart, at op imod 75 pct. af ejendomsselskaberne vil blive undtaget med en sådan beløbsgrænse. Hovedparten af ejendomsværdierne ventes dog omfattet, da branchen er præget af få store aktører og mange små ejendomsselskaber.

Forslaget skønnes at indebære en umiddelbar provenuvirkning på 1.150 mio. kr. årligt fra 2023. Efter tilbageløb og adfærd skønnes forslaget at tilvejebringe et finansieringsbidrag på 850 mio. kr. årligt.

Loft over fradrag i selskabsskatten for lønninger på over 7 mio. kr. pr. medarbejder

Selskaber har i dag fradrag for udgifter til løn mv. i selskabets skattepligtige indkomst, hvis udgifterne er direkte tilknyttet driften af virksomheden.

Aftalepartierne er enige om, at bruttolønninger på over 7 mio. kr. pr. medarbejder fra 2023 ikke skal kunne fradrages i selskabers skattepligtige indkomst. Det vil bidrage til at modvirke en skæv lønudvikling for direktører mv. særligt i store selskaber. Forslaget berører alle selskaber og selvstændige erhvervsdrivende.

Bruttolønnen omfatter også visse andre personaleudgifter end løn, når udgiften afholdes direkte til den ansattes fordel, som fx pensionsindbetalinger, fri bolig, firmabil mv. Bruttolønnen opgøres på koncernniveau.

Et loft over fradrag for lønomkostninger i selskabsskatten ved årslønninger på 7 mio. kr. skønnes at medføre et finansieringsbidrag på i størrelsesordenen 150 mio. kr. årligt fra 2023.

Uændret loft i aktiesparekonto

Personer kan i dag indskyde op til 100.000 kr. på en aktiesparekonto i et pengeinstitut. Midlerne kan anvendes til køb af noterede aktier og aktiebaserede investeringsbeviser. Afkastet på aktiesparekontoen beskattes lempeligere end almindelig aktieindkomst. Loftet over aktiesparekontoen fastholdes uændret på 100.000 kr.

Uændret loft fra investorfradrag

Investorfradraget indgik i Aftale om erhvervs- og iværksætterinitiativer fra november 2017 og trådte i kraft 1. januar 2019. Der kan efter gældende regler opnås fradrag for halvdelen af investeringer for op til 400.000 kr. i hvert af indkomstårene 2019-2022 og halvdelen af investeringer for op til 800.000 kr. i indkomståret 2023 og frem. Loftet fastholdes fremover på sit nuværende niveau på 400.000 kr.

Omprioritering af midler afsat til skattefradrag for virksomheders forebyggelsesindsatser fra seniorpensionsaftalen

I Aftale om ret til seniorpension for nedslidte fra maj 2019 blev der reserveret en ramme på 100 mio. kr. årligt fra 2020 til en fradragsordning for virksomheders forebyggelsesindsatser.

Aftalepartierne ønsker, at en forbedring af seniorpensionsordningen fra 2024 delvist skal finansieres ved en omprioritering af rammen.

Aftale om ret til seniorpension for nedslidte (maj 2019) er indgået som forlig. En omprioritering fra 2024 kræver opbakning fra forligskredsen bag seniorpensionsaftalen ellers er aftalepartierne enige om at opsiges seniorpensionsforliget inden et folketingsvalg, og omprioriteringen kan først træde i kraft efter næste folketingsvalg.

Nytænkning af den kommunale beskæftigelsesindsats

Aftalepartierne er enige om, at det er vigtigt med en stærk beskæftigelsesindsats, som understøtter, at flest mulige ledige kommer i arbejde. Omdrejningspunktet for den aktive beskæftigelsesindsats er jobcentrene. Jobcentrene er imidlertid ramt af for meget bureaukrati, og for mange ledige får ikke den individuelle hjælp, som de har behov for i jobcentret. Det ønsker aftalepartierne at forbedre.

I 2019 blev der brugt næsten 13 mia. kroner på den aktive beskæftigelsesindsats, som dækker udgifter til aktiveringstilbud og driften af jobcentrene. Aftalepartierne er enige om, at der er et potentiale for at reformere den kommunale beskæftigelsesindsats, så de årlige udgifter til beskæftigelsesindsatsen bliver reduceret med op til 1,1 mia. kr. Dette skal understøttes af en nytænkning i forhold til beskæftigelsesindsatsen, så jobcentrene, bruger ressourcerne der, hvor de har størst effekt og kommer flest ledige til gavn.

Ændringer af den kommunale beskæftigelsesindsats skal samlet set tilvejebringe en besparelse på 300 mio. kr. i 2022, 750 mio. kr. 2023 og en årlig besparelse på 1,1 mia. kr. fra 2024 og frem inden for jobcentrenes samlede indsatsområde. Aftalepartierne forpligter sig på at tilvejebringe besparelsen og vil i 2021 mødes og aftale den konkrete udmøntning. Regeringen præsenterer et oplæg.

Aftale om nytænkning af den kommunale beskæftigelsesindsats er omfattet af forlig. Det indebærer, at partierne er forpligtigede til at tilvejebringe provenuet på 300 mio. kr. i 2022, 750 mio. kr. 2023 og 1,1 mia. kr. fra 2024 og frem. Aftalepartierne noterer sig, at dele af den aktive beskæftigelsesindsats er forligsbelagt via tidligere reformer, hvorfor nogle tiltag kan kræve opbakning fra den pågældende forligskreds ellers er aftalepartierne enige om at opsigesforlig inden et folketingsvalg, og tiltag kan først træde i kraft efter næste folketingsvalg.

Digitale salgsregistreringssystemer - effekt af øget regelefterlevelse på skatteområdet

Det noteres, at partierne bag aftale om finansloven for 2020 (regeringen, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet) har igangsat en effektanalyse af øget skattekontrol, herunder skal muligheden for at indregne en effekt på de offentlige finanser af tiltag til styrket regelefterlevelse på skatteområdet undersøges.

Aftalepartierne er i forlængelse heraf enige om at se på mulighederne for at følge effekten ved brug af digitale salgsregistreringssystemer fra 2024 med henblik på, at et evt. påviseligt større skatteprovenu herfra kan reducere bidraget fra finansieringselementer i nærværende aftale.

Et påvist merprovenu fra indførelsen af krav om digitale salgsregistreringssystemer skal anvendes til at nedbringe samfundsbidraget fra den finansielle sektor og styrke indsatsen for et bedre arbejdsmiljø.

Initiativet om digitale salgsregistreringssystemer indgik i *Aftale om en styrket indsats mod sort arbejde* (V, LA, K, S, DF, EL, A, RV og SF) fra september 2017 samt den supplerende aftale *Styrket indsats over for brancher med snyd og fejl i registreringen af salg* fra december 2018. Aftalepartierne noterer sig, at et eventuelt merprovenu vil kunne disponeres efter et kommende Folketingsvalg, idet branchepålægget først skal gælde fra 2024, og det først vil være muligt at kvantificere en effekt af pålægget i årene derefter. Aftalepartierne er enige om at søge opbakning hos kredsen bag aftalen om sort arbejde forud for indregning af et evt. merprovenu fra initiativet.

Aftalens virkning

Det forventes, at 41.000 helårspersoner får mulighed for at gå på tidlig pension i 2022. Det er lagt til grund, at omkring 60 pct. af de berettigede i 2022 vil vælge at gå på tidlig pension. Dermed forventes 24.000 helårspersoner at benytte tidlig pension i 2022. I 2025 skønnes det, at 29.000 helårspersoner vil være på tidlig pension.

Aftalen skønnes at reducere arbejdsudbuddet med 5.000 fuldtidspersoner i 2022 stigende til ca. 9.800 fuldtidspersoner i 2025 og varigt, hvoraf finansieringselementerne isoleret set skønnes at reducere arbejdsudbuddet, svarende til knap 500 fuldtidspersoner.

Aftalen indebærer samlet set udgifter efter skat, tilbageløb og adfærd for 200 mio. kr. i 2021, 2.390 mio. kr. i 2022, 2.870 mio. kr. i 2023, 3.600 mio. kr. i 2024 og 3.590 mio. kr. i 2025 og 3.505 mio. kr. varigt.

Aftalens karakter

Aftalepartierne er enige om, at modellen for en ny ret til tidlig pension er omfattet af forlig. Finansieringen, som følger af nytænkningen af den kommunale beskæftigelsesindsats, er omfattet af forliget.

Finansieringen af aftalen i øvrigt har karakter af en stemmeaftale. Aftalepartierne forpligter sig til at stemme for de lovforslag og bevillingsmæssige hjemler, der udmønter aftalens indhold.

Udmøntning af aftalen skal drøftes i aftalekredsen.